Niina Honkasalo, Saara Jääskeläinen
VPO/VIY

U 56/2021 vp Valtioneuvoston U-jatkokirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta neuvoston direktiiviksi energiatuotteiden ja sähkön verotusta koskevan unionin kehyksen uudistamisesta

Liikenne- ja viestintäministeriö kiittää mahdollisuudesta esittää näkemyksiä energiaverodirektiiviä koskevasta U-jatkokirjeestä. Liikenne- ja viestintäministeriö on osallistunut U-jatkokirjelmän valmisteluun ja yhtyy siinä esitettyihin kantoihin. Energiaverodirektiivi vaikuttaa liikenteessä tie-, raide-, vesi- ja lentoliikenteessä käytettyjen polttoaineiden ja sähkön verotukseen.

Liikenne- ja viestintäministeriö katsoo, että komission ehdotuksen tavoitteista tulisi pitää kiinni. Direktiivin uudistamisella pyritään ensisijaisesti energiaverotuksen ympäristöohjaavuuden lisäämiseen ja sisämarkkinoiden toimivuuden parantamiseen verotuksen harmonisoimisella. Puheenjohtajan ehdotuksessa näihin tavoitteisiin on tehty heikennyksiä muun muassa lukuisien veropoikkeuksien, siirtymäaikojen ja komponenttiverotuksesta luopumisen suhteen.

Energiaverouudistuksen keskeisimpiä tavoitteita on ympäristöluokitukseen perustuvan verojärjestelmän käyttöönotto (vertikaaliranking). Puheenjohtajan kompromissiehdotuksessa ehdotettu pääkomponenttiin, komponenttien keskiarvoon tai kireimmin verotettuun komponenttiin perustuva verotus veisi pohjan uudistukselta sekä verotuksen harmonisointitavoitteen, että ympäristöluokitukseen perustuvan verojärjestelmän käyttöönoton osalta. Komponenttiverotuksesta luopuminen tarkoittaisi, että vertikaalirankingilta putoaisi käytännössä pohja. Liikenne- ja viestintäministeriö katsoo, että vertikaaliranking ja uusiutuville polttoaineille ehdotetut hyvin keveät verotasot tarjoaisivat EU-maille kaivattuja mahdollisuuksia vaikuttaa uusiutuvien polttoaineiden pumppuhintoihin verotuksen kautta, ja että tästä mahdollisuudesta tulisi neuvotteluissa pitää kiinni.

Liikenne- ja viestintäministeriö yhtyy U-jatkokirjelmän kantaan, jossa toissijaisena vaihtoehtona voitaisiin tarkastella puhtaasti ympäristöluokkiin perustuvan veromallin sijaan esimerkiksi pelkästään energiasisältöön perustuvaa vähimmäisveromallia. Kuitenkin, verotuksen perustuminen vain energiasisältöön tarkoittaisi, että biopolttoaineiden ja fossiilisten polttoaineiden verotasot olisivat lähempänä toisiaan kuin komission esityksessä, koska biopolttoaineiden ja fossiilisten polttoaineiden energiasisällöt eivät poikkea toisistaan merkittävästi. Käytännössä verotuksen keinoin ei silloin kyettäisi pienentämään uusiutuvien polttoaineiden korkeammista tuotantokustannuksista aiheutuvaa korkeampaa hintaa toisin kuin tilanteessa, jossa verotus perustuisi polttoaineiden ympäristöominaisuuksiin. Näin ollen verotuksellinen ympäristöohjaus ei olisi yhtä tehokasta.

Liikenne- ja viestintäministeriö yhtyy U-kirjeen kantaan, jossa valtioneuvosto katsoo, että voimassa olevan direktiivin mukaisesti ammattidieselin veron eriyttäminen ja raideliikenteen sähkön verottomuus voisivat olla mahdollisia ainakin määräaikaisina. Sähköistetty raideliikenne on ympäristöystävällinen liikennemuoto. Liikenne- ja viestintäministeriön näkemyksen mukaan jäsenvaltioiden ammattidieselin soveltaminen tulisi olla määräaikainen, koska kyse on fossiilisen polttoaineen käytön tuesta.

Komission ehdotuksen mukaan meri- ja lentoliikenteen verovapaus olisi poistunut EU:n sisäisessä liikenteessä. Puheenjohtajavaltio ehdottaa, että verovapaudesta ei luovuttaisi. Liikenne- ja viestintäministeriön näkemyksen mukaan puheenjohtajan ehdotus on perusteltu. Ehdotuksen antamisen jälkeen EU:ssa on sovittu meri- ja lentoliikenteen kestäviä polttoaineita koskevista asetuksista, meriliikenteen liittämisestä yleisen päästökaupan piiriin ja lentoliikennettä päästökaupassa koskevista tiukennuksista, mikä on tehostanut näiden sektoreiden päästöohjausta merkittävästi. Päästökaupan odotetaan edelleen tiukentuvan vuoden 2030 jälkeiselle ajalle. Meri- ja lentoliikenteen kestävien polttoaineiden saatavuuteen ja hintakehitykseen liittyy edelleen merkittävää epävarmuutta. Huomioiden EU:n lisääntyneen päästöohjauksen sekä meri- ja lentoliikenteen kansainvälisen luonteen verovapauden säilyttäminen EU:ssa on tarkoituksenmukaista. Mahdollisesta meri- ja lentoliikenteen polttoaineiden verovapauden poistosta tulisi sopia ensisijaisesti maailmanlaajuisesti.

Liikenne- ja viestintäministeriö yhtyy U-jatkokirjelmän kantaan, että energiaverodirektiivin olisi toivottavaa edistää huoltovarmuutta ja kestävää sähkön hyödyntämistä meri- ja lentoliikenteen energialähteenä niin aluksissa kuin maasähkön muodossa. Puheenjohtajan ehdotuksen mukaan myös sähkön hyödyntäminen meri- ja lentoliikenteen energialähteenä olisi jatkossa verovapaata, jolloin sähkö ei joutuisi epäedulliseen asemaan verrattuna fossiilisiin polttoaineisiin. Liikenne- ja viestintäministeriö katsoo myös, että direktiivin tulee edistää jäsenvaltioiden, kuten reunavaltioiden ja saarivaltioiden, joille meri- ja lentoliikenneyhteydet ovat erityisen tärkeitä, yhdenvertaista kohtelua.

Kuten U-jatkokirjelmän kannassa todetaan, verovapauden soveltamisen rajaukset lento- ja meriliikenteessä tulisi määritellä siten, että ne edistävät mahdollisuuksien mukaan hallinnollisen taakan vähentämistä ja tasapuolista toimintaympäristöä.

Niina Honkasalo

Neuvotteleva virkamies

Saara Jääskeläinen

Liikenneneuvos